

Mokesčiai

Informacija, kurią rasite šiame tekste:

Kas yra mokesčiai?	2 puslapis
Kokius mokesčius mokame Lietuvoje?	2 puslapis
1. Pridėtinės vertės mokestis	4 puslapis
2. Gyventojų pajamų mokestis	7 puslapis
3. Akcizai	8 puslapis
4. Valstybinio socialinio draudimo įmokos	9 puslapis
5. Privalomasis sveikatos draudimas	11 puslapis

Kas yra mokesčiai?

Mokesčiai yra pinigai,
kuriuos mes turime sumokėti savo valstybei.
Mūsų valstybė yra Lietuva.
Mokesčius moka žmonės ir įmonės.

Kokius mokesčius mokame Lietuvoje?

Lietuvoje mes mokame įvairius mokesčius.

1. Mokame mokesčius už prekes,
kurias perkame.

Pavyzdžiui, mokame mokesčius:

- kai perkame maistą,
- kai perkame drabužius,
- kai perkame telefoną.

2. Mokame mokesčius už paslaugas.

Pavyzdžiui, mokame mokesčius:

- kai einame į kirpyklą,
- kai perkame bilietą į teatrą.

3. Mokame mokesčius kiekvieną kartą,
kai uždirbame pinigų.

Pasižiūrėkime,
kokius pagrindinius mokesčius
mes turime mokėti.

1. Pridėtinės vertės mokestis

Kas yra pridėtinė vertė?

Vertė yra panašu į kainą.

Vertė rodo,

kiek daiktas arba paslauga kainuoja.

Pridėtinę vertę sukuria žmonių darbas.

Įsivaizduokime tokį pavyzdį.

Siuvėja siuva suknelę.

Ji turi nusipirkti:

- medžiagos,
- siūlų.

Dar siuvėja turi sumokėti už elektrą.

Tada siuvėja parduoda suknelę.
Suknelė kainuoja daugiau
negu siuvėja sumokėjo už:

- medžiagą,
- siūlus,
- elektrą.

Kai siuvo suknelę, siuvėja dirbo.
Kai siuvėja parduoda suknelę,
ji gauna pinigų ir už savo darbą.
Tai yra suknelės pridėtinė vertė.

Kada mokame pridėtinės vertės mokestį?

Pridėtinės vertės mokestį mokame,
kai perkame prekes arba paslaugas.

Pažiūrėkime kelis pavyzdžius.

Pridėtinės vertės mokestį mokame:

- kai valgome kavinėje,
- kai perkame ledų arba drabužį,
- kai mokame sąskaitą
už mobiliąjį telefoną.

Mums patiems nereikia galvoti,
kiek pridėtinės vertės mokesčio
turime sumokėti.

Mes tik mokame už prekes arba paslaugas.
Pridėtinės vertės mokestis yra įskaičiuotas
į prekės ar paslaugos kainą.

2. Gyventojų pajamų mokestis

Kas yra pajamos?

Pajamos yra pinigai, kuriuos mes uždirbame.

Galime gauti pajamas:

- kai dirbame ir gauname atlyginimą,
- kai ką nors parduodame,
- kai išnuomojame savo namą arba butą.

Kada mokame gyventojų pajamų mokestį?

Kai gauname pajamų,
mes mokame gyventojų pajamų mokestį.

Dažniausiai mums nereikia galvoti,
kaip mokėti šitą mokestį.

Jeigu pajamas gauname už darbą,
mokestį už mus moka darbdavys.

Darbdavys yra žmogus,
kuriam mes dirbame.

3. Akcizai

Kas yra akcizai?

Akcizai yra mokesčiai, kuriuos mokame tik už kai kurias prekes. Pavyzdžiui, reikia mokėti akcizo mokestį:

- už alkoholinius gėrimus, pavyzdžiui, vyną arba alų.
- už cigaretes.

Akcizo mokesčio mes patys nemokame.

Akcizo mokestį moka žmonės:

- kurie veža tokias prekes,
- kurie saugo tokias prekes sandėliuose.

Sandėlis yra vieta, kur laikome prekes prieš veždami jas į parduotuves.

4. Valstybinio socialinio draudimo įmokos

Draudimo įmokos yra pinigai,
kuriuos mokame,
kai viskas yra gerai.
Taigi draudimo įmokas mokame,
kai dirbame ir esame sveiki.
Jeigu vėliau mums reikia pagalbos,
valstybė gali mums padėti.

Pavyzdžiui,
jeigu labai susižeidžiame arba susergame,
mes negalime dirbti.
Tada gauname pinigų.

Kai šeima turi mažą vaiką,
mama arba tėtis gali nedirbti ir auginti vaiką.
Tada jie gauna pinigų, kol augina vaiką.

Seni žmonės išeina į pensiją ir nedirba.
Tada seni žmonės gauna pensiją.

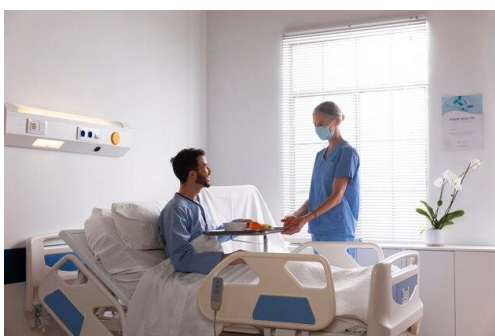
Lietuva gali mokėti šituos pinigus žmonėms,
nes mes sumokame
socialinio draudimo įmokas.

5. Privalomasis sveikatos draudimas

Visi žmonės moka
už privalomąjį sveikatos draudimą.
Už privalomąjį sveikatos draudimą
mokame kiekvieną mėnesį.
Šituos pinigus valstybė naudoja
žmonių sveikatai prižiūrėti.

Jeigu susergame, galime eiti į polikliniką.
Gydytojas mus apžiūri nemokamai.
Jeigu reikia, gydytojas mums skiria tyrimus.
Už juos neturime mokėti.

Jeigu sergame rimtai,
mums gali reikėti gulėti ligoninėje.
Už tai neturime mokėti.

Jeigu turime darbą,
sveikatos draudimo įmokas už mus
moka darbdavys.

Darbdavys yra žmogus,
kuriam mes dirbame.

Jeigu nedirbame, turime mokėti
sveikatos draudimo įmokas patys.

Yra žmonių,
už kurių sveikatos draudimą
moka valstybė.

Pavyzdžiui, valstybė moka:

- už vaikus,
- už senus žmones,
- už tuos, kurie mokosi.

Jeigu tu turi negalią,
už tave sveikatos draudimą
taip pat moka valstybė.

Rašėme apie:

1. pridėtinės vertės mokestį,
2. gyventojų pajamų mokestį,
3. akcizus,
4. valstybinį socialinį draudimą,
5. privalomąjį sveikatos draudimą.

Šitie mokesčiai yra pagrindiniai.

Iš šitų mokesčių

valstybė gauna daugiausiai pinigų.

Lietuvoje yra ir kitų mokesčių.

Tačiau kitus mokesčius moka ne visi gyventojai.

Tekstą lengvai suprantama kalba rengė Laura Vilkaitė-Lozdienė.

Tekstą išbandė Inga ir Vilma.

Parengta pagal šių interneto svetainių informaciją:

<https://www.vmi.lt/evmi/mokesciu-abc>

<http://mokumokescius.lt/>

<https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/mokesciai>

Iliustracijų šaltiniai:

www.freepik.com

<https://pixabay.com/>

Tekstas parengtas projekto „Lengvai suprantamos kalbos populiarinimas socialinei įtraukčiai skatinti (Promoting Easy-to-Read Language for Social Inclusion – PERLSI)“ metu.

PERLSI

SOLUTION AND IMPACT

Projekto numeris: 2020-1-LV01-KA204-077527

Projektas vykdytas nuo 2020-10-01 iki 2022-10-01

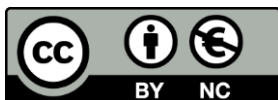
Projekto partneriai:

Latvijos universiteto Taikomosios kalbotyros centras (Latvija), „The Easy-to-Read Agency“ (Latvija), „Zavod RISA“ (RISA Institutas, Bendrojo, funkcinio ir kultūrinio raštingumo centras, Slovėnija), Informacijos kaupimo ir sklaidos centras (IKSC, Lietuva), Vilniaus universiteto Taikomosios kalbotyros institutas

**Co-funded by
the European Union**

Šis dokumentas parengtas Europos komisijos užsakymu, tačiau atspindi tik autorių požiūrį ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateiktos informacijos panaudojimą.

Šį tekstą galite naudoti pagal „Creative Commons“ Priskyrimo-Nekomercinio naudojimo Viešąją licenciją: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.lt>